

KEMAN EĞİTİMİNDE SAĞ EL TEKNİKLERİ İLE İLGİLİ BİR İNCELEME

A Review of Right Hand Techniques in Violin Education

DOI NO: 10.36442/AMADER.2023.84

Gülşah ERGÜN¹

Geliş Tarihi: 28.11.2022

Kabul Tarihi: 04.01.2023

Özet

Keman ve yay gelişimini tamamladığı andan itibaren, çalma teknikleri çeşitlenmiş ve karmaşıklaşmıştır. Yayın daha konforlu hale gelmesi neticesinde, sağ el teknikleri çoğalmıştır. Teknik çalışmalar daha iyi performans sergileyebilmek için anahtar konuma gelmiş ve bu nedenle keman eğitimi ile ilgili sayısız teknik çalışma yazılmıştır. Bu çalışmalarda amaç icrayı kusursuzlaştırmaktır. Yorumcuların rutin çalışma programlarında yer verdikleri teknik çalışmalar genellikle gamlar, etütler ve egzersizlerdir. Bu eserler, bazen tek bir teknik üzerine yoğunlaşırken bazen aynı eserde birden fazla teknik beceriye yer verebilir. Sağ ve sol el kendi içerisinde çok sayıda teknik barındırır. Bu teknikler öğrencilerin eğitim hayatları boyunca karşılına çıkar. Bütün performans sanatlarında olduğu gibi keman icrası da yaşam boyu çalışma gerektirir ve bu yüzden keman eğitimi üzerine çokça çalışma yapılmıştır. Keman icrasında başarı bilinçli ve planlı çalışma ile doğru orantılıdır. Bu nedenle kişi odaklı teknik sorunlara çözüm getirmek icrayı kusursuzlaştırır.

Bu araştırmada, bu bilgiler çerçevesinde sağ el teknikleri ile ilgili detaylı bir inceleme sunulması ve teknik çalışma önerileri verilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmada keman icrasının önemli bir boyutu olan sağ el keman teknikleri ile ilgili temel problemlerin çözülmesine odaklanılmıştır. Makaleye konu olan teknikler ile ilgili bilgilere literatür taraması yapılarak ulaşılmış ve detaylı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın keman eğitimi ile ilgili dilimizde var olan kaynakçaya katkı yapacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Keman, Keman Eğitimi, Sağ El.

Abstract

Since the violin and bow completed their development, playing techniques have become more diverse and complex. As the bow has become more comfortable, right-hand techniques have increased. Technical studies have become the key to better performance, and therefore numerous technical studies have been written about violin education. The goal of these works is to improve the execution. The technical exercises that commentators include in their routine work programs are usually scales, etudes, and exercises. While these works sometimes focus on a single technique, sometimes they may include more than one technical skill in the same work. Many techniques are contained within the

¹ Öğretim Görevlisi, Anadolu Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, Müzik Bölümü, Eskişehir, Türkiye, e-posta:gbakal@anadolu.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-7600-066X

right and left hands. These techniques are encountered by students throughout their educational lives. As in all performing arts, playing the violin requires a lifetime of work; therefore, a lot of work has been done on violin education. Success in violin performance is directly proportional to conscious and planned work. Therefore, solving personal-oriented technical problems makes the execution perfect.

In this research, it is aimed to present a detailed examination of right-handed techniques and to give technical study suggestions within the framework of this information. In addition, the study focused on solving the basic problems related to right-hand violin techniques, which is an important dimension of violin performance. Information about the techniques that are the subject of the article was obtained through a literature review and discussed in detail. It is thought that the research will contribute to the bibliography in our language about violin education.

Keywords: Violin, Violin Education, Right-Hand.

GİRİŞ

Müzik dünyasında önemli bir role sahip olan keman yüzyıllar boyunca formundaki değişikliklerle paralel olarak çalım tekniklerinde de büyük gelişimler göstermiştir. Dünya üzerinde pek çok ekol oluşmuş ve eğitimciler bu ekollerin temsilcileri haline gelmiştir. Farklı teknikler geliştikçe zorluk seviyesi artmış, bu zorluk seviyesinde icra etme çabası teknik çalışmaların artmasını sağlamıştır. Bu nedenle, keman eğitimi üzerine yazılmış sayısız metot vardır. Bu metotların hepsi belirli keman tekniklerini geliştirmek için yazılmıştır.

Keman icrası sağ el ve sol elin birbirinden bağımsız, ancak kendi içinde gösterdiği hareket bütünlüğü ile gerçekleşir. Keman icrasında sağ elde yay kullanım teknikleri, icranın önemli boyutudur ve çok sayıda yay kullanım tekniği vardır. Bu makalenin amacı sağ el yay teknikleri ile ilgili bir incelemede bulunmak ve çalışma önerileri verilmesidir. Araştırmanın önemli hedeflerinden biri de yorumcuların farkındalığının artmasıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma, kemanda sağ el teknikleri hakkında doküman incelemesi yapılarak verilerin bu yöntemle toplandığı nitel bir araştırmadır. Sağ el teknikleri ile ilgili çalışma önerisi verilerek betimleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini, keman icrasında kullanılan sağ el teknikleri oluşturmaktadır. Araştırmadaki veriler kaynaklar taranarak elde

edilmiş ve doküman güvenilirliği kontrol edilmiştir. Bu nitel araştırmada sağ el tekniklerinin her biri incelenerek her biri ile ilgili teknik çalışma önerisi verilmiştir.

Araştırmanın Problemi

Bu araştırma, keman icrasının önemli bir boyutu olan sağ el keman teknikleri ile ilgili temel problemlerin çözülmesine odaklanmıştır. Ayrıca araştırmada verilen çalışma önerilerinin keman icrasında sağ eldeki teknik sorunların aşılmasına yönelik var olan literatüre katkı yapabilmesi amaçlanmıştır.

Keman İcrasında Sağ El

Keman icrası sağ ve sol el hareketlerinin birleşmesi ile ortaya çıkan bir bütündür. İki elin icrası üzerine ayrı ayrı çokça teknik çalışma olmasına rağmen genel amaç çalgının icrasını mükemmel hale getirebilmektir. Yüzyıllardır bu amaç üzerine yazılan eserler, yorumcular tarafından çalışılmıştır. Hepsinin ortak hedefi ise çalgı çalışma yöntemlerini geliştirerek, çalgı tekniğini mükemmelleştirebilmektir.

Teknik çalışmalar belirli reflekslere ulaşmak için yorumculara yardımcı olur. Teknik icranın ve çalışmanın sürekliliği ise reflekslerin olağan hale gelmesini sağlar. Ünlü müzisyen Mithat Fenmen “Müzikçinin Elkitabı” adlı eserinde çalgı çalışma yöntemleri ile ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: “Reflekslerin düzenli işlemesi, ancak disiplinli ve denetimli bir çalışma yöntemi ile elde edilebilir. Çalışmanın amacı, tüm hareketleri otomatik bir hale getirmek ve onları en kolay, vücudu en az yoracak biçimde yapabilmek gücüne erişmektir” (Fenmen, 1991: 25). Keman icrasında her bir teknik, kendi içinde küçük farklı hareketlerin tek bir büyük eylem oluşturması ile meydana gelir. Tüm küçük hareketler kurgulanmalı ve bir bütünü oluşturmalıdır. Bu bütün tamamen reflekslerin, düzenli olarak işlemesi ile gerçekleşir.

Yayın evriminin F.Tourte'nin dokunuşlarıyla tamamlanması ile yay çeşitli şekillerde çalınmak için en uygun duruma gelmiştir. Bu çeşitli yay türlerini gerçekleştirebilmenin ilk evresi ise sağ elde yay tutuşu ile başlar. Keman icrasında sağ elin işlevi öncelikle yay tutuşunun doğru şekilde kavranması ile gerçekleşir. Daha sonra doğru yay tutuşu ile güzel ses çıkarmayı başaran yorumcu farklı sağ el tekniklerini icra edebilir.

Sağ el hareketleri ile ilgili ilk detaylı çalışmaları yapan müzisyen olarak kabul edilen Pietro Antonio Locatelli (1695-1764), 1733 yılında

Amsterdam’da kaleme aldığı “Keman İçin 24 Capriccio Ad. Lib.” adlı eserinde, sağ el hareketlerinde büyük önem teşkil eden “ricochet” ve “staccato” hareketlerini ilk kez kullanmıştır. Leopold Mozart (1719-1787) yay hareketlerini; ciddi veya neşeli, tatlı dilli ya da küstah, alçak gönüllü veya ulu, ağırbaşlı ya da şen gibi birbirinden farklı melodileri dinleyicilere duyurmamızı sağlayan yegane araç olarak betimlemiş ve döneminin yay hareketlerini, özellikle çocuklarla çalışarak geliştirmiştir (Ulucan, 2005: 3).

Doğru bir tutuş ile kavranmayan yay, icracının sağ elinin rahat olmamasını ve bu nedenle kemandan güzel ses çıkaramamasını sağlar. Keman gibi bütün çalgı türlerinde ilk amaç temiz, güzel ses elde etmeyi başarabilmektir. İcra başlangıç olarak kemandan güzel ses çıkarmayı başarmalıdır. Güzel ses çıkarmayı başarmak teknik altyapının başlangıç evresini oluşturmaktadır.

Yorumcu bütün icralarında güzel ve temiz sese odaklanmalıdır. Temiz bir ses yelpazesi elde eden yorumcu güzel sesin yanında ton arayışına girer. Bu düşünce sistemi birçok müzisyenin kemandan ton çıkartmak üzerine yoğunlaşmasını sağlamıştır. Leopold Auer’de kemandan ton çıkarmak ile ilgili “Keman Çalma Ekolüm” adlı eserinde aşağıdaki bilgi ve tavsiyelere yer vermiştir:

Yayı parmaklarınızla tutarken yay doğal olarak ve kendiliğinden doğru yere düşecek şekilde kolunuzu bırakın. Yayı hafifçe ancak rahatça yönlendirilebilecek sıkılıkta tutun. Yayı tele bastırarak güçlü ses çıkarmaya çalışmayın. Ses gücü özel bir sanattır ve sadece büyük bir çalışma ve tecrübe sonucunda gelişir. Yaya tüm kolunuzla bastırmayın, güzel bir tonun özü bilek ile yapılan hafif basınçta saklıdır. Ton çıkarma çalışmasına tüm yayı kullanarak, yavaş yaylar ile iterek ve çekerek her yaya 10-12 saniye harcayarak başlayın ve yorgunluk hisseder hissetmez durun. Parmaklar ile yayın tahtasına basınç uygulayabilme seviyesine ancak iç disiplin, öğretmenin ve edinilen tecrübeler sonucunda gelinir. Dipteki ağırlıklar yüzünden bu kısımda yaya daha güçlü bastırmak ve tersine -yayın en hafif kısmında-uca doğru basıncı hafifletmek kolun doğal eğilimi olduğundan, tüm yay boyunca eşit ses gücü elde edebilmek için yayın hafif kısmında bilekle de ağırlık yaparak bastırarak basıncı dengelemek gerekir. Olabilecek en yavaş şekilde gam çalın. Köprü ile tuşenin ortasında çalın; çünkü en dolu ve berrak ton burada çıkar (Auer, 2019: 20).

Kemandan ton çıkarma özünde, şarkı söyler gibi çalma fikrini de barındırmalıdır. Müzik, ezgiler bütünü olduğuna göre her çalgı şarkı söyler gibi bir çalma stili ile yazılan ezgileri seslendirmelidir ki müzikal

etki yaratsın. Bu beceriyi elde etmek içinde öncelikle çalınan notanın analizi yapılarak, müzikal cümle yapıları belirlenmelidir. Nurhan Cangal, Müzik Formları adlı eserinde cümle ile ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır. Daha derli toplu bir fikri bize açıklayan ve bir anlam bütünlüğüne varabilen cümle, çoğu kez birbirini tamamlayan iki motiften oluşur. Cümlelerin motifleri arasında bir küçük durak, bir nefes yeri bulunduğu gibi, kimi zamanda cümle hiç bölünmeden bir bütün olabilir (Cangal, 2011: 15).

Şarkı söyler gibi bir ifade ile çalmak için yorumcu, sağ elde doğru yay kullanımı üzerinde çalışmalıdır. Yay çekiş ve itiş hareketleri bilinçli olarak gerçekleştirilmelidir. Bütün bu çalışma ve düşünce organizasyonunun en büyük yardımcısı ise sol eldeki vibrato olacaktır.

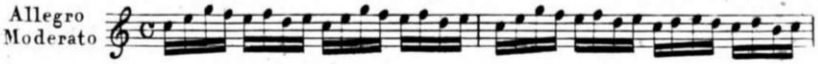
Doğru yay kullanımı ile güzel ses çıkarmayı başaran yorumcu, çalışmalarının ilerleyen evrelerinde daha çeşitli yay kullanım biçimlerine geçebilir. Yay teknikleri, bizlere kemandan farklı çeşitlerde ses çıkarabilme olanağı sağlar. Örneğin kesik, uzun, kısa, yumuşak, sert sesler elde etmek için çeşitli yay teknikleri kullanırız. Eserlerdeki ses farklılıklarını nasıl icra etmemiz ya da ifade etmemiz gerektiği kullandığımız yaylar ile mümkün olacaktır. Bu nedenle yay kullanımı aslında müzikal ifadenin de anahtarıdır. Sağ el hakimiyeti ve teknik refleksleri olmayan bir müzisyenin başarılı icrasının önünde oldukça fazla engel vardır.

Yay Teknikleri

Detache

Detache, keman eğitiminin başlangıç döneminde (genellikle legato ile birlikte) temel olarak kullanılan sağ el tekniğidir. Eğitimin ilk evresinde, öğrencilerden çekerek ve iterek aynı ses şiddetinde kesintili sesler elde etmesi beklenir. Bu noktada sağ el, bilek ve parmakların serbestliği önemlidir. Sıkılmış bir sağ elde kaliteli ses ve dengeli bir yay hareketi elde edilemez. Temel olarak tüm yay, alt kısım, orta kısım ve üst kısım olarak yayın bütün kısımlarında çalışılmalıdır. İcra sırasında sesin dengeli ve eşit olmasına özen gösterilmelidir. Güzel ses, yumuşak bilek, yayı kavramış sağ el parmakları dikkat edilmesi gereken önemli noktalar. Aşağıda gösterilen Kreutzer 2 numaralı etüt, detache çalışması yapmak için oldukça elverişli bir etütdür.

Şekil 15. Kreutzer No.2 (web 1)

Legato

Legato, keman eğitiminin başlangıç döneminde (genellikle detache ile birlikte) temel olarak kullanılan sağ el tekniğidir. Legato hareketi; birden fazla notanın, tek bir hamlede çalınmasıdır. Legatonun; özünde “kaliteli” détaché hareketi yatar (Ulucan, 2005: 62).

Seslerin mükemmel bağlanabilmesi için sağ elin yanı sıra sol el parmakları da kritik önem taşır. Parmaklar ani hareketlerde bulunmamalıdır ve sol el parmakları da bağlı düşünce ile hareket etmelidir. Bu konuda ünlü eğitimci Auer önemli bir noktaya değinmiştir: ‘Tam olarak mükemmel bir legatoya sahip olmak için her iki teldeki parmakların, yayın bir telden diğerine geçerken, aynı konumda kalmalarına özen göstermek gerekmektedir. Parmaklardan herhangi birini kaldırdığınızda sesin devamlılığını bozmuş olursunuz ve şüphesiz ortaya kekemelikten başka bir şey çıkmaz’ (Auer, 2019: 32).

Legato, müzisyenler için ardışık notaların bağlı yapıda duyulduğu bir müzik ifadesidir. Yaylı çalgılarda ise legato tam bir yay kullanım ustalığı gerektirir. Eğer tek bir yayda çok fazla nota var ise yay ekonomik kullanılmalıdır. Aynı zamanda ses kalitesinden ödün vermemek gerekir. Sağ el için zorlayıcı bir teknik olan legato için çeşitli teknik çalışmalar mevcuttur. Gam çalışmak bu tekniğin gelişmesine fayda sağlar. Gam çalışması sırasında en az bağ sayısından yapılabilecek bütün bağları yaparak en sonunda tam bağlı icra etmek hedeflenmelidir. Gam çalışması dışında legoto çalışmak için çokça materyel vardır bunlardan biri de Kreutzer no.1 örnek olabilir.

Şekil 16. Kreutzer No.1 (web 1)

Martele

Galamian'ın tanımına göre martelé, her notanın başlangıcında keskin bir vurgu ile notalar arasında her zaman duraklamaların yer aldığı, seste keskin bir vuruş etkisi yaratan bir kullanım şeklidir. Auer'in, martelé nin yayın uç kısmında çalınan bir yay çeşidi olduğu şeklindeki görüşü genel olarak paylaşılan bir yaklaşımdır. Fakat Galamian bundan farklı olarak, bu yay çeşidinin tam yaydan küçük bir kısma kadar herhangi bir uzunlukta ve yayın herhangi bir kısmında uygulanabileceğini savunur (Öztürk, 2012: 103).

Martele yay tekniğinde yaya basınç uygulanır ve küçük vurgulu sesler elde etmek amaçlanır. Vurgunun dengesi ve şiddeti ses kalitesi için önemlidir. Vurgu elde etmek için sağ el parmaklarını kullanmak pratik bir yoldur. Özellikle sağ el işaret parmağı küçük vurgular elde etmek için bizlere oldukça yardımcı olacaktır. Bu tekniği gam üzerinde çalışmaya başlamak tekniğin öğrenilmesi konusunda yararlı olacaktır. Daha sonra bu teknikte yazılan etüt ve kapris çalışmaları tekniğin refleks haline gelmesini sağlayacaktır. Bu çalışmaya Kreutzer no.4 örnek olabilir.

Şekil 17. Kreutzer No.4 (web 1)

Staccato

Staccato kelime anlamı olarak kesik çalmayı ifade eder. Notanın bir diğer nota ile bir bağı yoktur ve notalar arası kesintili bir duyuluşa sahiptir. Staccato çalınması istenen notaların üzerine nokta konur. Kesik çalmak için bazı yorumcular sağ el parmaklarından faydalanır. Bazı yorumcular ise bilek ve parmak yardımı ile icra eder. Yay hakimiyeti telden uzaklaştıkça denge daha zorlayıcı olabilir. Galamian, staccato çalışmalarına başlamak için staccato pratiğine yayın alt kısımdan başlamak en iyisidir ifadesini kullanmıştır (Galamian, 1985: 77).

Serter, staccato ile ilgili “tele bitişik, telden ayrılarak ve yayın aynı noktasında tekrarlanmak üzere çok farklı biçimlerde ve çok farklı tempolarda çalınabilmektedir” ifadelerini kullanmaktadır (Serter, 2013: s.41). Serter'in ifade ettiği staccato biçimlerinden yayın aynı noktasındaki

icra biçimi gam çalışması yapmak için oldukça uygundur. Bu çalışma biçimi staccato çalışmasına başlamak için uygundur. Teknik reflekse icracı sahip oldukça tempo artırılabilir ve diğer türler çalışılabilir. Bu çalışmalar staccato tekniğini geliştirmek için faydalı olacaktır. Kreutzer no.34 örnek olabilir.

Şekil 18. Kreutzer No.34 (web 1)

34.

Ricochet ve Saltando

Bu teknik yayın tele yukarıdan hızlı teması ile daha sonra yayın doğal sıçraması ile gerçekleşir. Galamian yayın sıçrayışı ile ilgili düzenlemenin, yaydaki yeri değiştirerek ve sıçrayışın yüksekliğini kontrol ederek sağlanabileceğini savunur (Öztürk,2012: 119). Ricochet oldukça virtüöz bir tekniktir ve bu tekniği uygulamak ustalık ister. Yayın çekerek ve iterek iki temel harekete sahip olduğu düşünüldüğünde bu teknik çekerek çalışılmaya başlanmalıdır. Pek çok eğitmen çekerek bu tekniğin daha kolay olduğunu savunur. Çekerek sağ el parmakları hafif ve kontrollü bir biçimde kullanılmalıdır. İterek bilek kullanımı tekniği icrayı daha kolaylaştırırsa da iterek yay kullanımında bu teknik çok zordur. Ancak teknik zorlukları akıcı icra eden yorumcular sahne üzerinde etkili bir ifadeye sahip olurlar. Unutmayalım ki her müzisyenin hedefi dinleyiciye etkili bir icra da bulunabilmektir. Paganini 9 numaralı kapris 62 numaralı ölçüden itibaren bu tekniğe örnek gösterilebilir.

Şekil 19. Paganini kapris no.9 (web 2)

Col Legno

Temel olarak yayın tahtasından tele vurularak ilgili sesin icra edilmesidir. İcra sırasında sağa ya da sola bileğin çevrilmesi ile yay yatay bir duruş alır. Yayın dip kısmında icrası zor olacağı için genellikle uça icra edilir.

Keman çalarken yay tahtasından ses elde etmede iki temel yol vardır. Birincisi çalgıya vurmak (col legno Battuto), ikincisi de legato harekette tahtayı hareket boyunca çalgı üzerinde tutmak (col legno tratto). Yay tahtasının yüzeyinin düz ve cilalı olmasından dolayı Col legno tratto tekniği temiz ve net bir ses üretmez (Çuhadar, 2009: 128).

Solo keman repertuarında col legno pasajlara çok rastlanmaz, bunun nedeni, elde edilen sesin yeterince kuvvetli olmamasıdır. Bu duruma karşın bazı besteciler, yazdıkları eserlerde col legno pasajlara yer vermişlerdir. Örnek olarak Richard Wagner'in "Die Meistersinger" ve Camille Saint – Saens'ın "Danse Macabre" eserleri gösterilebilir (Gören, 2013: 147).

Tremolo

Yayın ileri geri (iterek-çekerek) hızlıca hareket ettirilerek ilgili sesin çalınmasıdır. Ses, bir ritim ölçütü aranmaksızın çok hızlı çalma hedefi ile icra edilir. Genellikle orkestra partilerinde var olan bir yay tekniğidir.

Tremolo genellikle çekerek aksanlı bir yay hareketiyle başlatılıp küçük ve hızlı detache kullanımıyla devam ettirilir, kullanım alanı olarak genellikle yayın en ucu tercih edilir. Tremolo ne kadar küçük ve hızlı yay hamleleriyle çalınırsa etkisi de aynı oranda artacaktır. Bu teknikte hareket devamlı bilek ve parmakların çalışmasıyla elde edilir (Gören, 2013: 133).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Keman eğitimi uzun ve zorlu bir süreçtir. Bu sürecin bilinçli olması eğitimin hızını ve kalitesini olumlu şekilde etkiler. Sürecin başarılı olabilmesi iyi bir takım çalışması ile mümkün olur. Bu takım çalışması, küçük yaşta başlanılan eğitim sürecine aile ve öğretmenin dahil olması ile gerçekleşir. Bir yorumcu yıllar süren eğitimin neticesinde profesyonel hayata atılır. Ancak performans sanatlarının hepsinde olduğu gibi sahne üzerindeki icra için de ömür boyu çalışma şarttır.

Zor bir teknik sisteme sahip olan keman üzerine yazılan virtüöz eserler disiplinli çalışmayı ve teknik mükemmeliyete sahip olmayı gerektirir. Bu hedef doğrultusunda çalışan yorumcular çalışmalarının çoğunu teknik eserlere ayırır. Eserler çoğu zaman bir teknik üzerindeki var olan sorunları hallederek o teknikte uzmanlaşma hedefi ile çalışılır.

Kemanın icrası sağ ve sol elin birbirine paralel hareket bütünlüğü ile meydana gelir. Hareketler bütünü sonucunda ses çıkar ve eser icrası gerçekleşir. Bu hareketler tek tek incelendiğinde hepsi bir mantık bütünlüğü içindedir. Örneğin; sağ elde sıkılmış bir bilek ve parmaklarla spiccato yay tekniğindeki, bir etüdün icra edilmesi oldukça zordur. Öncelikle sağ eldeki sorunlar giderilmeli daha sonra spiccato yay tekniği ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar neticesinde, teknik refleks hale getirildikten sonra sahne üzerindeki icrası kolaylaşacaktır. Ancak her daim, bilinçli bir çalışma programı şarttır. Bilinç, beden ile çalgının bütünlüşmesi ve reflekslerin çalışması noktasında yorumcunun yardımcısıdır. Parmakların çalgı üzerindeki konumu ve sağ el ile sol el uyumu bu noktada önem taşır. Kusursuz icra, her bir olgunun tek tek bilinçli bir şekilde düşünülerek birleşmesi ile gerçekleşir.

Keman icracıları günlük çalışmalarında, sağ el teknikleri ile ilgili eserlere çokça yer verirler. Bilinçli ve düzenli çalışma neticesinde farklı yay teknikleri öğrenirler. Bu tekniklere genel anlamda bakıldığında, tele bitişik ve telden ayrılarak icra edilen iki temel şekil görülür. Tele bitişik icra edilen yay tekniklerinde, yayın tel ile teması kesilmez. Telden ayrılan yay tekniklerinde ise yay ile telin teması kesilir. Bu iki temel şekil, kendi içinde farklı çeşitler içerir. Bu tekniklerin öğrenilmesi uzun bir eğitim sürecinde olur.

Bu tekniklerin öğrenilme sürecinin, eğitimciler tarafından daha başarılı kurgulanması mümkündür. Öğrencilere icra ettikleri teknikler hakkında detaylı bilgi verilmelidir. Öğrencinin icra ettiği teknik üzerinde bilinçsiz icrası önlenmelidir. Bunun en kolay yolu, öğrencinin teknik hakkındaki bilgilerini sözlü ifade edebilmesidir. Bu yol ile eğitimci öğrencisinin bilgi birikimini öğrenip eksiklerini daha iyi tamamlar. Üzerinde çalışılan teknik ile ilgili çokça kayıt izlemek ve dinlemekte, yorum üzerinde pozitif etki yaratacaktır.

Bu araştırma, keman eğitiminde üzerinde çokça çalışma olan, sağ el tekniklerinin daha anlaşılır olmasına odaklanmıştır. Sağ el tekniklerinin çeşitliliği icra noktasında yorumcuya müzikal ifadede yarar sağlar. Performans ölçütü olarak sağ el tekniklerine hakim bir keman yorumcusu müzik kariyerinde büyük mesafe almıştır. Ancak profesyonel keman

yorumcularının, eğitim süreci hiç bitmez ve sahne üzerindeki başarı sürekli çalışma zorunluluğu gerektirir.

KAYNAKÇA

Auer, L. (2019). *Violin playing as I teach it*. New York: Dover Publications, Inc.

Cangal, N. (2011). *Müzik Formları*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Çuhadar, H. (2009). *Keman Çalma Teknikleri*. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 18, Sayı 1.

Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin Elkitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Galamian, I. (1985). *Principles of Violin Playing & Teaching*, Prentice Hall, Inc. A Simon & Schuster Company Englewood Cliffs, New Jersey 07632.

Gören, A.Ö. (2013). *Kemanda Teknik Sorunların Saptanması ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri*. (Yayınlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Öztürk, Ö. D. (2012). *20. Yüzyıl Rus Keman Ekolünde Pedagojik Yaklaşımlar ve Sağ El Teknikleri ile İlgili Uygulamalar*, (Yayınlanmış Sanatta Yeterlik tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.

Serter, G. E. (2013). *Kemanda Sağ Kol Teknikleri*. Ankara: Nisan Kitapevi

Ulucan, S. (2005). *Kemanda Yay Tekniğinin Temel Bilgileri ve Gelişimi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

Web 1, IMSLP Petrucci Music Library, [https://imslp.org/wiki/%C3%89tudes_ou_caprices_\(Kreutzer%2C_Ro_dolphe\)](https://imslp.org/wiki/%C3%89tudes_ou_caprices_(Kreutzer%2C_Ro_dolphe)) (Erişim tarihi: 28/11/2022).

Web 2, IMSLP Petrucci Music Library, [https://imslp.org/wiki/24_Caprices_for_Solo_Violin%2C_Op.1_\(Paganini%2C_Niccol%C3%B2\)](https://imslp.org/wiki/24_Caprices_for_Solo_Violin%2C_Op.1_(Paganini%2C_Niccol%C3%B2)) (Erişim tarihi: 28/11/2022).